

DEVELOPMENT OF MOBILE BANKING IN TURKEY

TÜRKİYE'DE MOBİL BANKACILIĞIN GELİŞİMİ¹

Mehmet Ali DEMİR²

Abstract

With smart phone and internet usage spreading rapidly both in the world and in Turkey, people started to shift to mobile banking system by starting to abandon branch banking or even internet banking system. All financial and non-financial transactions made through branch banking and internet banking systems have also started with mobile banking applications. This creates a cost-reducing, profit-enhancing effect for banks while saving time for customers. Increasing use of smartphones and internet since 2011 has made the mobile banking system in Turkey the most important alternative distribution channel in the banking sector. This study focuses on the development of mobile banking in Turkey between December 2011 and June 2017 and analyzes statistical data on financial and non-financial transactions using mobile banking system. When the results obtained are evaluated, according to June 2017 figures, the number of customers actively using the mobile banking system reached 24 million 385 thousand. When financial and non-financial transactions made using mobile banking system are evaluated, it is determined that non-financial transactions amounted to two billion in June 2017 period. Within the same period, the transaction volume and transaction volume of financial transactions using mobile banking system reached record levels. If technology continues at this rate, it is inevitable for mobile banking to overcome branch and internet banking in the near future.

Keywords: Banking, mobile banking, financial transactions, non-financial transactions.

Özet

Dünya'da ve Türkiye'de hızla yayılan akıllı telefon ve internet kullanımı ile birlikte insanlar şube bankacılığı hatta internet bankacılığı sistemini terk etmeye başlayarak mobil bankacılık sistemine kaymaya başlamışlardır. Şube bankacılığı ve internet bankacılığı sistemi sayesinde yapılan bütün finansal ve finansal olmayan işlemler mobil bankacılık uygulamaları ile de yapılmaya başlamıştır. Bu durum bankalar için maliyet azaltıcı, kar arttırıcı bir etki yaratırken, müşteriler için ise zaman tasarrufu sağlamaktadır. 2011 yılından itibaren artan akıllı telefon ve internet kullanımı Türkiye'de mobil bankacılık sistemini bankacılık sektöründe en önemli bir alternatif dağıtım kanalı haline getirmiştir. Bu çalışmada, Aralık 2011-Haziran 2017 yılları arasında Türkiye'de mobil bankacılığın gelişimi üzerinde durulmakta ve insanların mobil bankacılık sistemini kullanarak yaptığı finansal ve finansal olmayan işlemlere yönelik istatistiksel veriler analiz edilmektedir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, Haziran 2017 verilerine göre mobil bankacılık sistemini aktif bir şekilde kullanan müşteri sayısı 24 milyon 385 bin kişiye ulaşmıştır. Mobil bankacılık sistemi kullanılarak yapılan finansal ve finansal olmayan işlemler değerlendirildiğinde ise, Haziran 2017 döneminde finansal olmayan işlemler adedinin iki milyarı geçtiği tespit edilmiştir. Aynı dönem içerisinde, mobil bankacılık sistemi kullanılarak yapılan finansal işlemlere ait işlem adedi ve işlem hacmi rekor seviyelere ulaşmıştır. Teknolojinin bu hızla devam etmesi durumunda, yakın gelecekte mobil bankacılığın şube ve internet bankacılığının önüne geçmesi kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, mobil bankacılık, finansal işlemler, finansal olmayan işlemler.

¹ Çalışma 21-23 Eylül 2017 tarihlerinde Uşak'ta düzenlenen " International Applied Social Sciences Congress"inde sunulan bildirden makale haline getirilmiştir.

² Arş. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. malidemir@karatekin.edu.tr

GİRİŞ

Kısaca mobil bankacılık; cep telefonu, tablet vb. gibi bir mobil cihazda finansal işlemler yapma eylemidir. Daha kapsamlı bir şekilde ifade etmek gerekirse mobil bankacılık, bir finansal kurumun müşterilerinin bir cep telefonu veya tablet gibi bir mobil cihaz üzerinden çeşitli finansal işlemler yapmasına izin veren sistemleri ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Dünya’da ve Türkiye’de hızla yayılan akıllı telefon ve internet kullanımı ile birlikte insanlar şube bankacılığı hatta internet bankacılığı sistemini terk etmeye başlayarak mobil bankacılık sistemine kaymaya başlamışlardır. Şube bankacılığı ve internet bankacılığı sistemi sayesinde yapılan bütün finansal ve finansal olmayan işlemler mobil bankacılık uygulamaları ile de yapılmaya başlamıştır. Bu durum bankalar için maliyet azaltıcı, kar arttırıcı bir etki yaratırken, müşteriler için ise zaman tasarrufu sağlamaktadır.

2011 yılından itibaren artan akıllı telefon ve internet kullanımı Türkiye’de mobil bankacılık sistemini bankacılık sektöründe en önemli bir alternatif dağıtım kanalı haline getirmiştir. Bu sebeple özellikle son yıllarda mobil bankacılık alanına ciddi yatırımlar yapılmıştır. Bunun paralelinde de, mobil bankacılık üzerinden gerçekleştirilen işlem hacmi gün geçtikçe artmaktadır (Çam ve Çam, 2016). Gelecek yıllarda da mobil bankacılığın en önemli alternatif dağıtım kanallarından biri olacağı öngörülmektedir.

Mobil bankacılık dünyanın farklı bölgelerinde farklı nedenlerle öncelikli olarak tercih edilmektedir. Daha az gelişmiş kırsal bölgelerde banka şubelerine erişimin zor olması, gelişmiş ülkelerde ise teknolojinin çok daha etkin olarak kullanılması bu nedenlerden bazılarıdır. Kullanıcı kitlesi de sürekli değişen bu teknolojiye göre şekillenmiştir. Genç müşteriler, özellikle değişimi daha rahat kabul edip kullanabilen müşteriler bu grubu oluşturmuştur. Mobil cihazlar üzerinden bankacılık uygulamalarına erişim bir sonraki adımda bu cihazları cüzdandan olarak, kimlik olarak kullanabilme adımına gitmiştir (Koç, 2015:28).

Bu çalışmada, Aralık 2011-Haziran 2017 yılları arasında Türkiye’de mobil bankacılığın gelişimi üzerinde durulmakta ve insanların mobil bankacılık sistemini kullanarak yaptığı finansal ve finansal olmayan işlemlere yönelik istatistiksel veriler analiz edilmektedir.

MOBİL BANKACILIK SİSTEMİNE AİT FİNANSAL VE FİNANSAL OLMAYAN İŞLEMLER

Bu bölümde mobil bankacılık uygulaması kullanılarak yapılan finansal ve finansal olmayan işlemlere ait sayısal veriler analiz edilecektir.

Tablo 1: Türkiye’de cep telefonu ve internet kullanıcı sayıları

YIL	Cep Telefonu Abone Sayısı	İnternet Abone Sayısı
1995	332,716	-----
2000	14,970,745	1,629,156
2005	43,608,965	2,248,105
2011	65,321,745	22,371,441
2012	67,680,547	27,649,055
2013	69,661,108	32,613,930
2014	71,888,416	41,272,940
2015	73,639,261	48,617,291
2016	75,061,699	62,280,191
2017*	76,616,147	66,436,443

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), <http://www.tuik.gov.tr>

*Veriler Haziran 2017 sonu itibariyledir.

Tablo 1’de Türkiye’de cep telefonuna sahip olan ve internet kullanan kişi sayıları yıllara göre verilmiştir. Tablo incelendiğinde, cep telefonu ve internet abone sayılarında sürekli artış gözlenmektedir. 2000 yılında yaklaşık olarak 15 milyon kişi cep telefonuna sahip iken, bu rakam 2016 yılı sonunda 75 milyonu aşmıştır. Bir diğer ifadeyle, 16 yılda cep telefonu kullanan kişi sayısında %500 artış gerçekleşmiştir. Gelişen teknoloji ile birlikte artık insanlar akıllı telefon diye adlandırılan cep telefonlarına sahip olmaktadır. Akıllı telefonlarla hemen hemen bütün finansal ve finansal olmayan işlemlerini rahatlıkla yapabilmektedirler. 2017 yılında Türkiye’de cep telefonu kullanan insanların %85’i akıllı telefona sahiptir. Gelişen teknoloji ve dijitalleşme çağının giderek artmasıyla gelecek yıllarda bu rakamların giderek artacağı öngörülmektedir. Benzer artış internet abone sayılarında da gerçekleşmiştir. Türkiye’de 2000 yılında 1 milyon 630 bin kişi internet kullanırken, bu rakam 2016 yılı sonunda 62 milyonu aşmıştır. Bir diğer ifadeyle Türkiye nüfusunun yaklaşık %78’i internet kullanmaktadır.

Tablo 2: Türkiye’de Mobil Bankacılık Müşterileri

YIL	Mobil Bankacılık		
	Sistemde kayıtlı, en az bir kez login olmuş müşteri sayısı	Sistemde kayıtlı, son 1 yıl içinde en az bir kez login olmuş müşteri sayısı	Aktif müşteri sayısı
Aralık 2011	1,274,296	642,649	445,723
Aralık 2012	2,466,798	1,835,728	1,375,634
Aralık 2013	5,371,567	4,321,194	3,227,096
Aralık 2014	10,752,733	8,743,309	6,711,360
Aralık 2015	19,012,020	15,531,349	12,164,368
Aralık 2016	30,750,567	24,494,136	19,217,598
Haziran 2017	37,342,308	30,417,202	24,385,950

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Türkiye’de mobil bankacılık müşterilerine ait bilgiler incelendiğinde, mobil bankacılık uygulamasını kullanarak işlem yapmak isteyen ve sistemde kayıtlı olan ve en az bir kez sisteme giriş işlemi yapmış müşteri sayısı Aralık 2011’de 1 milyon 274 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu sayı Haziran 2017 itibariyle 37 milyon 342 bin kişiye ulaşmıştır.

Mobil bankacılık sistemine kayıtlı olup son bir yıl içerisinde en az bir kez mobil bankacılık uygulamasını kullanarak işlem yapmış müşteri sayısında da büyük artışlar gerçekleşmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, Aralık 2011 döneminde mobil bankacılık uygulamasını son bir yıl içerisinde en az bir kez kullanan müşteri sayısı 642 bin kişi iken bu rakam Haziran 2017 itibariyle 30 milyon 417 bin kişi olarak gerçekleşmiştir.

Mobil bankacılık sistemini kullanan aktif müşteri sayılarında da benzer şekilde yıllar itibariyle çok büyük gelişmeler meydana gelmiştir. Aralık 2011’de aktif müşteri sayısı 445 bin kişi olarak hesaplanırken, Aralık 2015 döneminde 12 milyon 164 bine, Haziran 2017 itibariyle de Aralık 2015 dönemine göre mobil bankacılık kullanan aktif müşteri sayısı %100 artarak 24 milyon 386 bin kişiye yükselmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasının en önemli nedeni teknolojinin çok hızlı bir şekilde hayatımıza girmesi, akıllı telefon kullanım oranının ve internet kullanım oranının ülkemizde giderek artması gösterilebilir.

Tablo 3: Finansal Olmayan İşlemlere Ait Bilgiler

YIL	İşlem Adedi (Bin)					Toplam
	Kredi kartı ve ek kart başvurusu	Kredi başvurusu	Düzenli ödeme talimatı	Fatura ödeme talimatı	Finansal olmayan diğer işl.	
Aralık 2011	1	71	49	0	13,880	14,002
Aralık 2012	10	76	73	0	45,544	45,704
Aralık 2013	54	182	172	1	174,018	174,427
Aralık 2014	58	497	723	78	466,620	467,976
Aralık 2015	263	1,804	1,464	437	1,106,356	1,110,324
Aralık 2016	634	2,941	2,259	854	1,817,078	1,823,767
Haziran 2017	784	3,470	3,987	1,359	2,005,164	2,014,763

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Mobil bankacılık uygulaması ile gerçekleştirilen finansal olmayan işlemlere ait bilgiler Tablo 3’te gösterilmektedir. Mobil uygulama kullanılarak gerçekleştirilen kredi kartı ve ek kart başvurusu, kredi başvurusu, düzenli ödeme talimatı, fatura ödeme talimatı gibi işlemlere ait veriler bu başlık altında değerlendirilmektedir.

Tablo incelendiğinde, 2011 yılından Haziran 2017’ye kadar mobil bankacılık uygulamaları kullanılarak işlem gerçekleştirilen bütün bölümlerde çok büyük artışlar gözlemlenmektedir. 2011 yılında kredi kartı ve ek kart başvurusu yapılan işlem adedi bin iken bu rakam 2015’te 263 bine, Haziran 2017’de de 2015 yılına göre %198 artarak 784 bine ulaşmıştır.

Aralık 2011 döneminde mobil bankacılık kanalıyla yapılan kredi başvurusu 71 bin iken bu rakam Aralık 2015’te 1 milyon 804 bine, Haziran 2017 döneminde de 3 milyon 470 bine ulaşmıştır. Genel olarak değerlendirdiğimizde, Aralık 2011 döneminde mobil bankacılık ile gerçekleştirilen toplam işlem hacmi 14 milyon iken, Aralık 2015’te 1 milyar 110 milyon 304 bine, Haziran 2017 döneminde de Aralık 2015 dönemine göre %81,5 artarak 2 milyar 14 milyon 763 bine ulaşmıştır.

Tablo 4: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler- Kredi Kartı İşlemleri

YIL	İşlem Adedi (Bin)			İşlem Hacmi (Milyon TL)		
	Nakit Avans	Kendi kartına borç ödeme	Başkasının kartına ait borç ödeme	Nakit Avans	Kendi kartına borç ödeme	Başkasının kartına ait borç ödeme
Aralık 2011	15	278	2	5	168	2
Aralık 2012	39	1,066	21	15	729	19
Aralık 2013	91	2,656	74	41	1,945	71
Aralık 2014	207	5,918	339	193	4,603	390
Aralık 2015	654	11,080	621	486	9,164	701
Aralık 2016	1,072	18,434	856	788	15,969	1,138
Haziran 2017	1,337	25,988	1,141	586	23,397	1,513

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Mobil bankacılık hizmeti kullanılarak yapılan işlemlerden bir diğeri de kredi kartı ile yapılan finansal işlemlerdir. Herhangi bir banka şubesine gitmeden kolaylıkla yapılan

işlemlere örnek olarak nakit avans çekme, kendi kredi kartı borcunu ödeme, başkasının kredi kartı borcunu ödeme gibi birçok işlemler mobil bankacılık uygulaması kullanılarak kolayca ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Tablo 4’de mobil bankacılık hizmeti kullanılarak yapılan kredi kartı işlemlerine ait işlem âdeti ve işlem hacmi gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde, Aralık 2011 döneminden Haziran 2017 dönemine kadar mobil bankacılık hizmeti kullanılarak yapılan kredi kartı işlemleri sürekli olarak artışlar göstermektedir. Aralık 2011 döneminde kredi kartı ile yapılan nakit avans işlem adedi 15 bin iken, bu sayı Aralık 2015’te 654 bine, Haziran 2017 dönemi itibariyle de 1 milyon 337 bin işlem adedine ulaşmıştır. Benzer şekilde mobil bankacılık hizmetini kullanarak kendi kredi kartı borcunu ve başkasına ait kredi kartı borcunu ödemek için yapılan işlem adedi de artarak devam etmiştir. Kredi kartı ile yapılan işlem adetleri yıllar itibariyle artış gösterirken, bu işlemler için yapılan ödeme miktarlarında da sürekli artışlar gözlemlenmektedir. Örneğin, Aralık 2011 döneminde kendine ait kredi kartına yapılan ödeme miktarı 168 milyon TL iken, bu miktar Haziran 2017 dönemi itibariyle yaklaşık 24 milyar TL’lik bir işlem hacmine ulaşmıştır.

Haziran 2017 dönemi itibariyle gerçekleştirilen kredi kartı işlemleri hacminde birinci sırayı yaklaşık 26 milyon işlem adedi ve 23 milyar 400 milyon TL hacmi ile kendi kredi kartı borcuna yapılan ödemeler almıştır. Bunu, yaklaşık 1 milyon 200 bin işlem adedi ve 1 milyar 500 milyon TL’lik hacim ile başkasının kartına ait borç ödeme işlemi izlemektedir.

Tablo 5: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler-Para Transferleri

YIL	EFT	İşlem Adedi (Bin)			EFT	İşlem Hacmi (Milyon TL)		
		Havale		YP Trans.		Havale		YP Trans.
		Kendi hesapları arasında	Üçüncü şahıslara yapılan			Kendi hesapları arasında	Üçüncü şahıslara yapılan	
		Toplam	Toplam	Toplam	Tutar	Tutar	Tutar	
Aralık 2011	608	91	660	0	1,092	146	994	0
Aralık 2012	1,542	377	1,584	0	3,128	714	2,622	0
Aralık 2013	3,598	1,013	3,230	0	8,115	1,888	5,982	0
Aralık 2014	8,199	2,288	7,040	1	23,16	4,425	15,249	16
Aralık 2015	17,41	4,337	15,407	4	58,63	10,474	34,768	152
Aralık 2016	30,08	7,541	30,551	15	110,2	20,345	66,137	447
Haz. 2017	39,94	9,896	41,333	21	150,6	26,968	88,966	571

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Mobil bankacılık hizmeti kullanılarak yapılan finansal işlemlerden bir diğeri de para transferleridir. EFT, havale ve döviz transferleri işlemleri para transferlerine örnek gösterilebilmektedir. Tablo 5, Aralık 2011- Haziran 2017 dönemi arasında mobil bankacılık hizmeti kullanılarak yapılan para transferleri işlem adedini ve gerçekleştirilen işlem hacmini göstermektedir. Tablo incelendiğinde, yıllar itibariyle yapılan para transferleri işlem adetleri ve işlem hacimleri düzenli olarak artışlar göstermektedir. Örneğin, Aralık 2015 döneminde gerçekleştirilen EFT’nin toplam işlem adedi yaklaşık 18 milyon ve işlem hacmi yaklaşık 59 milyar TL iken, Haziran 2017 dönemi itibariyle gerçekleştirilen EFT işlem adedi yaklaşık 40 milyona ve 150 milyar TL’lik işlem hacmine ulaşmıştır. Benzer durumlar diğere para transferleri işlemleri için de geçerlidir. Para transferleri içerisinde yer alan havale işlemlerinde kendi hesapları arasında gerçekleştirilen havale adedi ve işlem hacmi para transferleri içerisinde büyük bir orana sahiptir. Kendi hesapları içerisinde gerçekleştirilen havale işlemleri para transferleri işlemlerinin %52’sini oluşturmaktadır.

Tablo 6: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler-Ödemeler

YIL	İşlem Adedi (Bin)			İşlem Tutarları (Milyon TL)		
	Fatura ödemeleri	Vergi ödemeleri	SSK ve Bağ-kur prim ödemeleri	Fatura ödemeleri	Vergi ödemeleri	SSK ve Bağ-kur prim ödemeleri
	Adet	Adet	Adet	Tutar	Tutar	Tutar
Aralık 2011	168	0	0	11	0	0
Aralık 2012	1,089	0	0	72	0	0
Aralık 2013	3,409	38	0	250	6	0
Aralık 2014	8,611	97	38	690	92	29
Aralık 2015	17,683	236	142	1,512	209	117
Aralık 2016	32,123	408	326	3,137	429	310
Haziran 2017	39,983	801	485	4,127	869	447

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Tablo 7: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler-Ödemeler- Devamı

YIL	İşlem Adedi (Bin)		İşlem Tutarları (Milyon TL)	
	Kredi ödemeleri	Diğer ödemeler	Kredi ödemeleri	Diğer ödemeler
	Adet	Adet	Tutar	Tutar
Aralık 2011	0	358	0	15
Aralık 2012	36	1,658	30	115
Aralık 2013	320	2,325	226	123
Aralık 2014	1,155	5,459	794	328
Aralık 2015	2,358	9,839	1,682	614
Aralık 2016	4,517	15,275	3,400	987
Haziran 2017	5,739	20,478	4,551	1,572

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Mobil bankacılık sistemi kullanılarak yapılan finansal işlemlerden bir diğer bölümü de ödemeler oluşturmaktadır. Akıllı telefonlara yüklenen bankacılık uygulamaları sayesinde herhangi bir şube aramadan fatura ödemeleri, vergi ödemeleri, SSK ve BAĞ-KUR prim ödemeleri, kredi ödemeleri ve diğer ödemeler rahatlıkla yapılabilmektedir. Tablo 6 ve 7 bu ödemelere ait işlem adetlerini ve işlem hacimlerini göstermektedir. Her iki tablo dikkatli bir şekilde incelendiğinde toplam işlem adedi sayısında fatura ödemelerinin ilk sırada yer aldığı gözlemlenmektedir. Fatura ödemelerini sırasıyla diğer ödemeler, kredi ödemeleri, vergi ödemeleri ve SSK ve BAĞ-KUR prim ödemeleri izlemektedir. Haziran 2017 mobil bankacılık sistemi kullanılarak yaklaşık 40 milyon adet fatura ödeme işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu rakam diğer işlemlerde 20 milyon 478 bin, kredi ödemelerinde 5 milyon 739 bin, vergi ödemelerinde 801 bin ve SSK ve BAĞ-KUR prim ödemelerinde ise 485 bin olarak gerçekleşmiştir.

Haziran 2017 döneminde kredi ödemelerine ait işlem hacmi ilk sırada yer almaktadır. Bu dönemde insanlar mobil bankacılık uygulaması ile 4 milyar 551 milyon TL’lik kredi ödemesi gerçekleştirmişlerdir. Aynı dönemde kredi ödemelerini 4 milyar 127 milyon TL’lik işlem hacmi ile fatura ödemeleri, 1 milyar 572 milyon TL’lik işlem hacmi ile diğer ödemeler izlemektedir. Haziran 2017 döneminde mobil bankacılık uygulaması kullanılarak yapılan finansal işlemlere ait en düşük ödeme kalemi ise 447 milyon TL’lik işlem hacmi ile SSK ve BAĞ-KUR prim ödemeleri olmuştur.

Tablo 8: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler- Yatırım İşlemleri

YIL	İşlem Adedi (Bin)				İşlem Hacmi (Milyon TL)			
	Yatırım fonları	Döviz işlemleri	Vadeli hesaplar	Repo işlemleri	Yatırım fonları	Döviz işlemleri	Vadeli hesaplar	Repo işlemleri
	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.
Aralık 2011	85	50	8	0	268	210	89	13
Aralık 2012	179	153	23	0	658	460	483	13
Aralık 2013	277	340	82	1	1,303	1,559	2,170	38
Aralık 2014	573	751	221	3	3,384	4,415	6,051	109
Aralık 2015	893	1858	413	6	5,972	16,069	13,295	298
Aralık 2016	1174	2955	796	10	9,612	30,987	29,306	403
Haziran 2017	1435	4638	1390	12	12,285	38,097	44,425	447

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Tablo 9: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler- Yatırım İşlemleri-Devamı

YIL	İşlem Adedi (Bin)				İşlem Hacmi (Milyon TL)			
	Hisse senedi işlemleri	Tahvil ve bono işlemleri	Altın işlemleri	VOİB işlemleri	Hisse senedi işlemleri	Tahvil ve bono işlemleri	Altın işlemleri	VOİB işlemleri
	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.	Top.
Aralık 2011	534	2	1	5	1,650	10	110	0
Aralık 2012	959	2	10	35	3,061	9	34	503
Aralık 2013	1,531	4	29	464	7,280	31	110	2,156
Aralık 2014	3,486	8	119	142	13,625	76	555	2,394
Aralık 2015	4,759	15	127	57	30,374	123	537	3,630
Aralık 2016	7,604	17	566	74	57,284	146	3,927	4,946
Haziran 2017	9,258	24	638	103	64,873	216	4,294	7,852

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Mobil bankacılık sistemi kullanılarak yapılan finansal işlemlerden bir diğeri de yatırım işlemleridir. İnsanlar müşterisi olduğu bankaların mobil uygulamalarını kullanarak yatırım fonları, döviz işlemleri, vadeli işlemler, hesap işlemleri, repo işlemleri, hisse senedi işlemleri vb. gibi birçok yatırım işlemlerini hızlı ve etkin bir şekilde herhangi bir şubeye gitmeden rahatlıkla gerçekleştirebilmektedirler. Tablo 8 ve 9 yatırım işlemlerinde gerçekleştirilen toplam işlem adedini ve bu işlemlere ait toplam işlem hacimlerini göstermektedir. Tablo incelendiğinde insanların mobil bankacılık sistemini kullanarak gerçekleştirdiği en fazla yatırım işleminin hisse senetlerine yaptıkları işlemler olduğu gözlemlenmektedir. Haziran 2017 döneminde gerçekleştirilen hisse senedi işlem adedi 9 milyon 258 bin iken, bu işlemler için yapılan toplam işlem hacmi

ise yaklaşık olarak 65 milyar TL’dir. Bir diğer ifadeyle Haziran 2017 döneminde gerçekleştirilen toplam 172 milyar 489 milyon TL’lik yatırım hacminin %37,6’sını hisse senedi işlemleri oluşturmaktadır.

Tablo 10: Mobil Bankacılıkta Finansal İşlemler- Diğer Finansal İşlemler

YIL	İşlem Adedi (Bin)	İşlem Hacmi (Milyon TL)
Aralık 2011	55	150
Aralık 2012	112	670
Aralık 2013	465	1,230
Aralık 2014	1,335	2,671
Aralık 2015	2,564	6,422
Aralık 2016	7,845	14,478
Haziran 2017	9,379	21,984

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık Bilgileri, www.tbb.org.tr

Mobil bankacılık uygulaması kullanılarak yapılan diğer finansal işlemlere ait sayısal veriler Tablo 10’da gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde yıllara göre yapılan işlem adedinde ve işlem hacminde çok büyük artışlar gerçekleşmiştir. Aralık 2011 döneminde 55 bin adet finansal olmayan işlem yapılmış ve 150 milyonluk bir işlem hacmi gerçekleştirilmiştir. Haziran 2017 döneminde ise işlem adedi 9 milyonu aşmış ve yapılan 9 milyondan fazla işlem adedinden yaklaşık 22 milyar TL’lik bir işlem hacmi elde edilmiştir.

SONUÇ

Dijitalleşme ve gelişen teknoloji ile birlikte Dünya’da ve Türkiye’de bankacılık sektöründe eğilim şube bankacılığından hatta internet bankacılığından mobil bankacılık sistemine evrilmiştir. Mobil bankacılık sistemine yapılan yatırımlar sayesinde eskiden şubeden yapılan işlemler artık mobil bankacılık sistemi sayesinde zaman ve emek harcamadan yapılmaya başlanmıştır.

Bu çalışmada, Aralık 2011-Haziran 2017 yılları arasında Türkiye’de mobil bankacılığın gelişimi üzerinde durulmuş ve insanların mobil bankacılık sistemini kullanarak yaptığı finansal ve finansal olmayan işlemlere yönelik istatistiksel veriler analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, Haziran 2017 verilerine göre mobil bankacılık sistemini aktif bir şekilde kullanan müşteri sayısı 24 milyon 385 bin kişiye ulaşmıştır. Mobil bankacılık sistemi kullanılarak yapılan finansal ve finansal olmayan işlemler değerlendirildiğinde ise, Haziran 2017 döneminde finansal olmayan işlemler adedinin iki milyarı geçtiği tespit edilmiştir. Aynı dönem içerisinde, mobil bankacılık sistemi kullanılarak yapılan finansal işlemlere ait işlem adedi ve işlem hacmi rekor seviyelere ulaşmıştır.

Teknolojinin bu hızla devam etmesi durumunda, yakın gelecekte mobil bankacılığın şube ve internet bankacılığının önüne geçmesi kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Çam, H. & Çam, A. V.(2016). “Finansal Okuryazarlığın Mobil Bankacılık Kullanımındaki Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma”. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 1(3):98-105.
- Koç. B. (2015). “Mobil Bankacılık Ve Türkiye’deki Uygulamaların Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB). www.tbb.org.tr Erişim Tarihi: 20.08.2017
- Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK). <http://www.tuik.gov.tr> Erişim Tarihi: 20.08.2017